

Beit Midrash of Teaneck

ממזרות

Navigating Mamzeirus Concerns

Rav Michael Zylberman

For dedication opportunities, please speak to Mr. Robert Friedman or contact him at rfried57@gmail.com

:Preparation of this guided source sheet was coordinated by

Yeshiva University
CENTER FOR THE JEWISH FUTURE

The Beit Midrash of Teaneck
 Navigating Mamzeirus Concerns
 Rabbi Michoel Zylberman

Goals: To understand the parameters of mamzerus issues. Particularly, to understand when, if ever, we make halachic determinations based on halachic principles even when they seem to run counter to empirical reality or statistical probabilities?

Key Term

ערוה – A status that relations with this individual are highly forbidden. For example, a mother and son are ערוה to each other. The plural of ערוה is עריות.

1. שולחן ערוך אבן העזר ד:יג

איזהו ממזר זה הבא מאחת מכל העריות, בין בחייבי מיתות בין בחייבי כריתות, חוץ מהבא מהנדה שאע"פ שהוא פגום אינו ממזר אפילו מדרבנן

A mamzer is a child born from relations with an erva, with exception of a child born from relations with a nidah. Such a child is not even Rabbinically a mamzer.

2. שמכב – translation from Sefaria

גר ועבד משוחרר מותרים בממזרת וכן ממזר מותר בגירות ובמשוחררת משום דקהל גרים לא אקרי קהל והולד ממזר ואפי' היתה הורתו ולדתו בקדושה כגון שהיה אביו גר ונשא גירת אפי' הכי מותר בממזרת דוקא עד י' דורות אבל מכאן ואילך אסור שכבר נשתקע ממנו שם גירות ויבואו לומר ישראל נושא ממזרת ולהרמב"ם מותר בממזרת וכן בן בנו עד שישתקע שם גירות ממנו ולא יודע שהוא גר ואח"כ יאסר בממזרת אחד הגרים וא' העבדים המשוחררים דין אחד לכולם:

A proselyte and a freed slave are permitted [to marry] a female mamzer. Similarly, a mamzer is permitted [to marry] a female proselyte or freed slave, since the community of proselytes is not properly called a community, and therefore a child born from them is a mamzer. This applies even if ones parentage and birth were within a [seemingly valid] marriage, for example, if ones father were a proselyte and he married a proselyte; even in such a situation, this person is permitted to marry a mamzer, even to the 10th generation; however after [the 10th generation], it would be forbidden, for by then the awareness of the proselyte origins would be gone and he then falls into the category of an Israelite man who marries a mamzer. The Rambam permits their child to marry a mamzer, as well as his son and grandson until the time when the awareness of the proselyte origins are gone and no one knows he is a proselyte; from then on, his descendents may not marry a mamzer women. The law is the same for proselytes and freed slaves; the same law applies to all of them.

3. קידושין עא – translation from Sefaria

Rabbi Yitzhak says: The Holy One, Blessed be He, performed an act of righteousness with the Jewish people by establishing that a family that has become assimilated with Jews of unflawed lineage remains assimilated. They are not removed from their tribe despite their flawed lineage.

4. תמ"א אבקהעורבה:

כל זה דוקא למי שידוע בדבר. אבל משפחה שנתערב בה פסול, ואינו ידוע לרבים, כיון שנטמעה נטמאה /נטמעה/ והיודע פסולה אינו רשאי לגלותה, אלא יניחנה בחזקת כשרות, שכל המשפחות שנטמעו בישראל כשרים לעתיד לבא. ומ"מ כשר הדבר לגלות לצנועין (כך משמע מהר"ן פרק עשרה יוחסין). ודוקא משפחה שנטמעה ונתערבה, אבל כל זמן שלא נתערבה מגלין הפסולים ומכריזין עליהם, כדי שיפרישו מהם הכשרים (שם בהגהות אלפסי). ועיין בחושן המשפט סימן ל"ה מי נאמן להעיד על משפחות.

All families of questionable or worse lineage which have assimilated with the community become Kosher and if one knows about the family's status, one should not publicize it. However, one can reveal the information privately to modest individuals. If a family of dubious lineage has not assimilated, one should publicize the nature of the family's lineage so people will stay away.

5. שו"ת אגרות מהאבקהעורג:

בענין ניסת בערכאות והלכה ממנו והולידה בת מאחר לענין ממזרות כ' אייר תשל"ב. מע"כ ידידי הרבנים מובהקים דהב"ד צדק במדינת ארגנטיניא הרה"ג מהר"ר דוד כהנא שליט"א, וכש"ת הרה"ג ראובן דוב קורשינסקי שליט"א. ועתה בדבר הבחורה שרה סוסאנא וויינשטיין שלפי דברי אמה ניסת לגרעגאריא גאלובאווסקי אחר שניסת לו בנישואין של המדינה, וגם בדיני ישראל בשנת תרפ"ט בעיר טאנציל אשר אין שם ישוב של יהודים רק תריסר משפחות וכולם בחזקת שאינם שומרי תורה ומצוות אשר לפי משמעות מכתב כתר"ה אין שם שני עדים כשרים לעדות שאף אם האמת כדבריה אינם קידושין. וגם אין עדים כשרים שידועים בדבר נישואיה עם גרעגאריא גאלובאווסקי אלא יודעים זה רק מפי האשה עצמה אסתר סאכנאוויטש אם הבחורה שרה סוסאנא. ובאשר לא יכלו להיות יחד והבעל לא רצה ליתן גט חיתה עם באריס נאוריסא וויינשטיין ונולדה בת זו בשנת תש"י.

לע"ד מאחר שליכא עדים על נישואיה כדין התורה אינה נאמנת אלא לגבי עצמה מדין שויה אנפשה חד"א ואינה נאמנת על הבת. ומצד נישואין האזרחיים אף שמשדלן להשיג גט הוא רק לחומר א"א שהוא כשנוגע לה ולא לענין הבת, דהוא רק לאיסור לאו דממזרות שעוד קיל משאר איסורין לענין ספק. ובפרט שאולי כיון שדרו בטאנציל שאין שם שומרי תורה שאפשר לא ידעו כלל שני עדים כשרים שהם דרים כאיש ואשתו לא היה לן להחמיר אף לגבי דידה, אבל מ"מ ודאי עשיתם טוב שהישגתם בשנת תש"כ גט מבעלה הראשון, אבל אין לאסור הבת ומותרת לבא בקהל. והנני ידידכם עוז. משה פיינשטיין

(At least when it seems unlikely a wedding could have been Kosher) a non-observant woman is only believed to say she as halachically married regarding herself but not her children. We presume the children are from an invalid marriage.

6. שולחן ערוך אבן העזר ד: טו

אשת איש שיצא עליה קול שהיתה מזנה תחת בעלה, והכל מרננים אחריה, אין חוששין לבניה שמא הם ממזרים, שרוב בעילות תולים בבעל. אבל היא בעצמה חוששין לה משום זונה. וכהן חושש לה מדין תורה. (ואם בעלה כהן, חוששין על בניה שהם חללים) (מהרי"ו סימן כ"ד). וישראל, אם רוצה להתרחק מן הכיעור ואם היא פרוצה ביותר חוששין אף לבנים. הגה: ומ"מ היא

נאמנת לומר על בניה שהם כשרים (מהר"מ פאדוואה סימן ל"ג). היתה פרוצה כשהיתה פנויה או ארוסה, ולא היתה פרוצה לאחר נישואין, אע"פ שראוה מנאפת פעם אחת, בניה כשרים (ג"ז שם)

Even when dealing with disloyal individuals, we assume most marital relations are with their married partner. Thus, even if there is a widespread rumor that a married woman committed adultery, we are not concerned her children are mamzerim. However, we are concerned about the matter and a Kohen must separate from her until the matter has been clarified. If she is particularly licentious, we may also be concerned about her children. Note: She is still believed to say her children are kosher. Additionally, even if she was licentious before full marriage, even if we see behaved promiscuously once while married, we believe her children are Kosher.

7. רמב"ם איסורי ביאה פרק טו:יט

אשת איש שהיתה מעוברת ואמרה עובר זה אינו מבעלי אינה נאמנת לפסלו, והרי הבן בחזקת כשרות, שלא האמינה תורה אלא האב, אמר האב אינו בני או שהיה בעלה במדינת הים הרי זה בחזקת ממזר, ואם אמרה מעכו"ם ועבד נתעברתי הרי הולד כשר, שאין הבעל יכול להכחישה בדבריה, ואין העובר משתהה במעי אמו יתר על שנים עשר חדש

A woman is not believed to say her child did not come from her husband. Her husband is believed to say the child did not come from him. The wife can claim that the child came from a non-Jew.

8. שולחן ערוך אבן העזר ד:כט – translation based on Sefaria

אשת איש שאומרת על העובר שאינו מבעלה, אינה נאמנת לפוסלו. הגה: וי"א דוקא בנשואה, שיש לבן חזקת כשרות. אבל ארוסה שאומרת על בנה שהוא ממזר, אע"פ שהארוס אומר שהוא שלו ושלא זזה ידו מתוך ידה, י"א דהבן הוי ספק ממזר וי"א דהוא נאמן. (סברת הרב דבארוס מיירי, דברי נ"י פרק אלמנה בנדון זה שהביא ב' דיעות אלו). אבל האב שאומר על העובר שאינו ממנו, או על אחד מבניו שאינו בנו, נאמן לפוסלו והוא ממזר ודאי. ואם יש בנים לבן, אינו נאמן אף על הבן. ואם היא אומרת: מעובד כוכבים או מעבד נתעברתי, הולד כשר שאין הבעל יכול להכחישה בזה. הגה: והא דאב נאמן על בנו היינו דוקא שלא היה לו חזקת כשרות על פי האב, אבל הוי ליה חזקת כשרות על פי האב שוב האב אינו נאמן עליו רק בסהדי (ר"י בשם הרמ"ה), האב שאמר על בנו שהוא ממזר, וחזר אח"כ ונתן אמתלא לדבריו למה דבר בתחלה כך, נאמן (מהר"מ מרוזבורק). הא דאב נאמן על בנו היינו במי שהוא בחזקת אביו, כגון באשתו נשואה, אבל פנויה שאומרת: זהו בן פלוני, והוא אומר שממזר נתעברה, אינו נאמן לפוסלו והיא נאמנת עליו להכשירו (ת"ה סימן רס"ז)

A married woman that says about her fetus that he is not from her husband, she is not believed to invalidate him. Note: There are those that say, specifically with a woman married through nissuin, that the son has a assumption (chazakah) of being valid. But a woman only married through arusin that she says her son is a mamzer, even though the engaged husband says that it is his, and that his hand did not move from her's. There are those that say, that the son is a doubt of a mamzer, and there are those that say he is believed. But a father that says on a fetus that it is not from him, or on one of his sons that it is not his son, he is believed to invalidate him and he is a absolute mamzer. And if there are sons to the son, he is not believed even on the son. And if she says: "from a idol worshiper or from a slave I became pregnant," the baby is valid because the husband is not able to contradict her on this. Note: This that the father is believed on the son this is specifically that he didn't have a assumption of validity from the father's mouth, but if he had a assumption of validity,

furthermore the father is not believed unless with witnesses (Ri in the name of Ramah), The father that says on his son that he is a mamzer, and retracts and says an excuse for why he said it, he is believed. That which the father is believed about the son, that is where he is in the father's control, for example, with his wife in nisuin, but a unmarried woman who says "this is Plony's son," and he says "she was impregnated from a mamzer," he is not believed to invalidate him, but he is believed to make him valid.

9. אגרות משה אה"ע ג:ה

הנה בדבר הבחור שבא לכתר"ה שיסדר לו חו"ק ובחקירתו נודע מהאם שבעיר קוראוו סמוך ללובלין בפולין זמן מעט לפני פרוץ המלחמה נתקשרה לאחד שם ואחר החופה נסעה לארגענטינא והיה בדעתה להביא את בעלה ג"כ אבל בבואה לבוענס איירעס ניסת לאחד בשנת תרצ"ט בחו"ק שלפי דבריה נמצא שהיתה אשת איש וממילא בן זה ממזר, לע"ד אם כל הידיעה שבעיר קוראוו ניסת בחו"ק הוא רק ממנה שאין עדים על זה, אין לפסול את בנה מלבא בקהל שהאם אינה נאמנת לומר על בנה שהוא ממזר, שדין יכיר שנאמן לומר פלוני בני ממזר הוא רק להאב ולא להאם כמפורש בש"ע אה"ע סימן ד' סעיף כ"ט ואינו אפילו ספק ממזר, דלא מבעיא אם לא שמענו ממנה שנתקדשה עד אחר שניסת להאיש מארגענטינא שאינה נאמנת כמפורש בקידושין דף י"ב בעובדא דיהודית דביתהו דר' חייא, ופשוט שאף שהיא הא שניסת להאיש מארגענטינא שאינה נאמנת נמי לא היה מהני מטעם דכתב הר"ן סוף נדרים דף צ' ד"ה ואיכא למידק בשם אחרים דמדינא אין האשה נאמנת לומר טמאה אני לך להפקיע עצמה מבעלה, וכן כתב המקנה שם שהוא מביא מתוס' רי"ד דמקשה שם בעובדא דביתהו דר"ח היתה שויה אנפשא חתיכה דאיסורא במה שאמרה שמאמינה לאמה דאביה קבל קידושי' כי זוטרות, ותירץ המקנה דסברת הר"ן שאינה נאמנת להפקיע עצמה מבעלה עיי"ש, אלא אפילו אם שמענו ממנה שנתקדשה קודם שניסת להאיש שהיתה נאמנת מדין שויה אנפשה חד"א, מ"מ אין הבא עליה חייב מיתה דאינה נאמנת לגבי אחרוני וכן אין הבן הנולד ממנה ממי שבא עליה ממזר וכשר לבא בקהל. ומצד זה דרשמה עצמה לנשואה עם פלוני הנה באופנים כאלו רובא רובא היו רק משיגין מרב אחד תעודה איך שהיו נישואין כדי לעשות טובה שיוכל להכנס בשבילה להמדינה שהיא נסעה או להיפוך והיו נרשמים כנשואות שלכן זה אינו עושה שום חשש, משום שלא מצוי כלל שתסע אשה באמת תיכף אחר החופה שנמצא שמה שנעשה זה היה בשביל יכולת הנסיעה שלו, ונשאר רק מה שהיא אמרה שהיה ממש מעשה קידושין דבר שלא מובן כלל לאיזה צורך עשו כן, שעכ"פ שויה נפשה חד"א שאף זה אין אמירתה כלום אלא לגבי עצמה ורק מצדה היה אסור גם הבעל מלישאנה שמצד זה אינו נעשה ממזר.

10. שו"ת חלקת יעקב (אה"ע סי' י"א אות ג')

ולפע"ד י"ל דלאו כל אנפא שוין בזה ולולא דמיסתפינא הוי אמינא דאין בזה מחלוקת דלאו כל מקום ולא כל זמן שוין, דבמקומותינו פולני' ורייסיין, שהיהודים היו דרים בפני עצמן ברחובות מיוחדים, ורק במשא ומתן היה להם שייכות עם העכו"ם, וחוצץ לזה היו משונים מהעכו"ם בדת בלשון ובכל ההתנהגות, והתחברות וקירוב דעת עמהם היה מעט מזעיר, שפיר שייך לומר דאין לחוש שמא נתעברה מעכו"ם, אבל בזמן האחרון בכלל, ובמקומות מיוחדים בפרט, שהדת בעוונת"ר נתרופף למאוד, ואין שום שינוי לשון ביניהם, כי ילכו יחד לבתי ספר העממי ללמוד לשון המדינה, באופן שהיהודים מדברים הלשון ממש כמותם, והתנהגות והתחברות ביניהם יותר מדאי, והעיקר, שדרים גם יחד, וכל ישראל מוקף עם שכני עכו"ם, בגוונא דא המציאות היא מדברת לעצמה שיש לחוש גם לעכו"ם ... א"כ בני"ד נמי כמה נואפים גם בישראל איכא בעלמא ולא שייך בזה חזקת כשרות, אבל בכל אופן, לעכו"ם ודאי צריך לחשוש, כיון דהגמ' כתובות י"ג ב' מעיד עליהם דרוב עכו"ם פרוצים בעריות, וא"כ י"ל דאין כאן מחלוקת, רק מר כי אתרי' ומר כי אתרי' וכל אחד מיירי לפי המקום והזמן.

Times change. In some eras, it was extremely rare for Jewish women to have relations with non-Jews. Unfortunately, this is not true today.

11. קובץ תשובות ה"א סי' קמ"א

כי הטעם דלא תלינן בגוי כתב החת"ס (אה"ע סי' ט') דרחוק מאד שתשמע לו כי חרפה היא לה להיבעל לנכרי ע"ש, ברם כ"ז כשהשנים כתיקונם והיהודים היו מובדלים מבני נכר הארץ (והרבה מן הסוברים שגם בכה"ג מספקינן בגוי) משא"כ אצל הבריות הללו שלא נמנעה מלהיות עם זר בהיותה אשת איש אצלם הרי נהרס לגמרי המחיצה המבדלת בין ישראל לעמים התערבו בגוים והם לעם אחר, הרי מילתא דפשיטא דתלינן בגוי כמו ביהודי

Since a married woman was with a foreign man, she may have also had relations with non-Jews.

12 . שולחן ערוך אבן העזר ד:כו – translation based on Sefaria

פנויה שנתעברה וילדה, אם אינה לפנינו לבדקה או שהיא שוטה או אלמת, ואפי' אם אומרת: של פלוני הוא ואנו מכירים באותו פלוני שהוא ממזר, אין זה הולד אלא ספק, אפי' אם מודה אותו פלוני שנבעלה לו, שכשם שזינתה עם זה כך זנתה עם אחר. ואם אותו פלוני הוא כשר, הולד כשר. ומ"מ אין אנו מחזיקים אותו בבנו ודאי ליורשו, אם אינו מודה שהוא בנו. (ואפי' היתה מיוחדת לו, אינה נאמנת עליו) (ר"ן סוף פ' אלמנה לכ"ג). הגה: ודוקא פנויה. אבל אם זנתה תחת הבעל, אפי' אומרת: של פלוני הוא, והוא ממזר, אין חוששין לדבריה, דתולין רוב בעילותיה בבעל, וכשר, ומותר בקרובי אותו פלוני שאומרת עליו (פסקי מהרא"י סימן ל"ז וכן כתב בנימין זאב).

An unmarried woman who became pregnant and gave birth: if she is not present to examine, is deranged, or is mute, or even if she says, "[The child] is Ploni's," and we know that Ploni to be a mamzer [i.e., is unfit to marry within the Jewish community], the child is [of] uncertain [status]. Even if said Ploni admits that she had intercourse with him, for just as she was promiscuous with him, she was also promiscuous with another. Yet if said Ploni is fit [i.e., not a mamzer], the child is fit. Nevertheless, we do not presume him to be his son definitively [so as] to inherit him unless he admits that this is his son. Note: Even if she was exclusively his, she is not believed concerning him (Ra"n). And even one witness is not believed concerning him when he contradicts him. But we are concerned about her statements, and he may not marry the relatives of said Ploni. Note: Specifically an unmarried woman. However, if she cheated on her husband, even if she says '[The child] is Ploni's and is a mamzer,' we show no concern for her words, for we ascribe most intercourse to the husband. He is therefore fit and may marry the relatives of said Ploni.

13 . שו"ת יביע אומר ח"י אה"ע סי' ו

דמדאפקרה נפשה באיסור אשת איש להנשא אזרחית לאיש זר ללא קבלת גט כך אפקרה נפשה לגוי ובפרט ששם רוב התושבים גוים ותלינן ברובא דעלמא

If a woman will remarry civilly without receiving a get, we presume she may also have relations with a non-Jew. Since non-Jews are the majority of society [there], we presume any subsequent child is from a non-Jewish partner.

14 . קובץ תשובות ח"א סי' קמ"א

דאטו מדין איגלאי מילתא למפרע קאתינן לומר דמכיון דאח"כ התחתן אחר זה מהוה הוכחה שמקודם שנשאה היתה רק אתו ולא עם גברים אחרים

Just because a woman married a man, it does not demonstrate retroactively that she only had relations with him prior to marriage.

15 . שם סי' קמ"ג

אמנם זה פשוט שאם הספק הי' אחרי שנשאו אפילו בנשואין אזרחיים יש לראות את הולד כבנו מדין רוב בעילות אחר הבעל, שגם אצל חילוניים מיקרי בגידה אם תזנה עליו ... אך י"ל דבאופן שאנשי המקום יודעים שהיתה נשואה לאיש ועזבה אותו ללא קבלת גט אף אם אח"כ הלכה וחיתה עם אדם מסוים לא חלה עלי' החזקה הנ"ל כי הרי כו"ע ידעי שמזנות נולדה ואיכא למימר כשם שזנתה עם זה כך זנתה עם אחר

Even non-religious view it as betrayal when a woman who is only civilly married cheats on her husband. However, if everybody knows she left a marriage without a get and remarried, since she is acting licentiously, she may have had relations with other people.

16 . הפלאה (פנים יפות ויקרא יה, ט)

ונראה דהא דאמרינן רוב בעילות הלך אחר הבעל, אין הפירוש מפני שבעלה רגיל אצלה בביאות הרבה יותר מאחרים, שהרי אפילו לא נתיחד הבעל עמה אלא פעם אחת, תולין את הולד בבעל, שהרי לא חילקה התורה בזה, אלא הפירוש הוא שרוב הנבעלות הן מבעליהן, ולכן בחייבי כריתות שאין קידושין תופסים בהם, ואין שם בעל עליו, ליתא להאי רובא, ואדרבה יש לתלות שנתעברה מאחרים שאין בהם איסור כרת.

Even if a woman only secluded herself with her husband once, we presume the majority of her relationships are with her husband. Rather, the presumption is that most relations are from their husband and in a case where the two cannot halachically get married, the presumption does not exist. Rather, we assume they had relations with non-forbidden individuals.